

UNIJNÍ OCHRANA AUTORSKÝCH PRÁV A PRÁV SOUVISEJÍCÍCH

I. Prameny unijního autorského práva

1. směrnice

- jsou závazné pouze pro členské státy Evropské unie
- harmonizace autorského práva v členských státech – pouze částečná harmonizace majetkových práv (například právo na rozmnožování díla, právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla, právo na sdělování díla veřejnosti)
- některá práva však harmonizována vůbec nejsou (například osobnostní práva)

2. nařízení

- jsou závazná pro všechny osoby v Evropské unii
- jednotné právo (například Nařízení 2017/1128 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb)

II. Unijní směrnice

1. Směrnice 2009/24 (o právní ochraně počítačových programů)

- a) předmět ochrany (čl. 1)
 - počítačový program = literární dílo, včetně přípravného koncepčního materiálu (čl. 1 odst. 1)
 - ochrana vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě; myšlenky a zásady, na kterých jsou založeny prvky a rozhraní programu však chráněny nejsou (čl. 1 odst. 2)
 - program je chráněn, pokud je původní, v tom smyslu, že je vlastním duševním výtvorem autora (čl. 1 odst. 3)
- b) autor počítačového programu (čl. 2 odst. 1)
- c) program vytvořený zaměstnancem (čl. 2 odst. 3)
- d) majetková autorská práva (úkony podléhající omezení) – rozmnožování, zpracování, rozšiřování atd. (čl. 4)
- e) výjimky (obligatorní)
 - rozmnožování a úpravy programu jsou povoleny, pokud je to nezbytné k provozu počítačového programu, zálohování či testování programu (čl. 5)
 - rozklad – za účelem získání informací o interoperabilitě (čl. 6)
- f) zvláštní ochranná opatření – přijata proti nepovoleným rozmnoženinám a proti prostředkům, jejichž účelem je usnadňovat neoprávněné odstraňování nebo vyřazování z provozu jakéhokoliv technického zařízení (prostředku) (čl. 7)

2. Směrnice 2006/115 (pronájem, půjčování a další práva související s právem autorským)

- a) pronájem – zpřístupnění za účelem užívání, na omezenou dobu, s prospěchem (čl. 2 odst. 1 písmeno a) ve spojení s čl. 3)
- b) půjčování – zpřístupňování za účelem užívání, na omezenou dobu, bez prospěchu, pokud je uskutečňuje veřejně přístupné zařízení (čl. 2 odst. 1 písmeno b) ve spojení s čl. 3)
- c) nositelé a předmět práva na pronájem a půjčování (čl. 3)
 - autor – originál a rozmnoženiny jeho díla
 - výkonný umělec – záznam jeho výkonu
 - výrobce zvukového záznamu – zvukový záznam
 - výrobce prvotního záznamu filmu – originál a rozmnoženiny jeho filmu
- d) nezadatelné právo autora nebo výkonného umělce na spravedlivou odměnu při převodu/přechodu (resp. poskytnutí licence) práva na pronájem výrobcí zvukového záznamu nebo filmu, nelze se jej vzdát (čl. 5)
- e) práva související s právem autorským (čl. 7-9)
 - práva – na záznam, vysílání a sdělování veřejnosti, rozšiřování
 - nositelé a předměty práv – výkonní umělci (výkony), výrobci zvukových záznamů (zvukové záznamy), výrobci prvotního záznamu filmu (filmy), vysílací organizace (vysílání)
 - omezení práv (fakultativní) – soukromé užití, zpravodajství atd. (čl. 10)

3. Směrnice 96/9 (právní ochrana databází)

- a) databáze = soubor děl, údajů nebo jiných nezávislých prvků, které jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a které jsou jednotlivě přístupné elektronickými nebo jinými prostředky (čl. 1 odst. 2)
- b) dvojí ochrana – autorské právo pro autory a právo sui generis pro pořizovatele databáze
- c) autorské právo
 - předmět ochrany – databáze, která způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu představuje vlastní duševní výtvar autorů (čl. 3 odst. 1)
 - autor databáze (čl. 4)
 - majetková autorská práva (vyhrazené činnosti) – rozmnožování, zpracování, rozšiřování, sdělování veřejnosti atd. (čl. 5)
 - výjimky z vyhrazených činností – činnosti nezbytné pro přístup k obsahu databáze (obligatorní výjimka), rozmnožování pro osobní potřebu, užívání pro vyučování či pro účely veřejné bezpečnosti atd. (fakultativní výjimky) (čl. 6)
- d) práva sui generis (čl. 7)
 - předmět ochrany – kvalitativně a/nebo kvantitativně podstatný vklad do získání, ověření nebo prezentace obsahu databáze (ne vytvoření obsahu)
 - práva: 1) vytěžování (srovnatelné s rozmnožováním) nebo 2) zužitkování (zpřístupnění obsahu databáze veřejnosti jakýmkoliv způsobem) celého obsahu či pouze jeho části, hodnoceno kvalitativně nebo kvantitativně

- výjimky z práva sui generis (fakultativní) – užití pro osobní potřebu, vyučování, veřejnou bezpečnost atd. (čl. 9)
- ochranná doba – 15 let od 1. ledna roku následujícího po dni vyhotovení (čl. 10 odst. 1)
- obnovení ochrany – na základě podstatné kvalitativní/kvantitativní změny obsahu databáze, která se považuje za podstatný vklad = dalších 15 let (čl. 10 odst. 3)

e) práva a povinnosti oprávněného uživatele (čl. 8)

4. Směrnice 2001/29 (autorské právo a práva s ním související v informační společnosti)

- reflektuje povinnosti z WCT a WPPT - autorská a související práva
- úplná harmonizace práva na rozmnožování (čl. 2), na rozšiřování (čl. 4) a na sdělování veřejnosti (včetně zpřístupňování veřejnosti) (čl. 3)
- výjimky a omezení (čl. 5) – dočasné úkony rozmnožení (obligatorní – odst. 1), další jsou fakultativní: právo na rozmnožování (například na papír, pro osobní potřebu, pro účely vysílání médií atd. – odst. 2), právo na rozmnožování a sdělování veřejnosti (například za účelem vyučování, ve prospěch osob zdravotně postižených, citáty (citace) atd. – odst. 3), právo na rozšiřování (stejně, jak je uvedeno v odstavcích 2, 3 a 4), třístupňový test (odst. 5)
- technologické prostředky (čl. 6)
- informace o správě práv (čl. 7)

5. Směrnice 2006/116 a 2011/77 (doba ochrany)

- doba ochrany je vždy počítána od 1. ledna roku následujícího po události, která má za následek vznik těchto práv
 - a) autorské právo
 - obecná doba – život autora a 70 let po jeho smrti (čl. 1 odst. 1 a 2)
 - anonymní a pseudonymní díla – 70 let od oprávněného sdělení díla veřejnosti, pokud autorova identita nezbuzuje žádné pochyby o jeho totožnosti, nebo pokud autor odhalí svou totožnost během této doby, řídí se obecnou dobou (čl. 1 odst. 3)
 - ochrana děl, u kterých se doba ochrany nepočítá od smrti autora a která nebyla oprávněně sdělena veřejnosti v průběhu 70 let od jejich vzniku, končí po této lhůtě (čl. 1 odst. 6)
 - kinematografická a audiovizuální díla – jejich autor = hlavní režisér, doba ochrany končí 70 let po smrti poslední z těchto žijících osob: hlavního režiséra, autora scénáře, dialogu a skladatele hudby (čl. 2)
 - hudební skladby s textem – 70 let po smrti poslední z těchto žijících osob: autora textu a skladatele hudební skladby (čl. 1 odst. 7)
 - b) práva s autorským právem související (čl. 3)
 - výkony výkonných umělců
 - 50 let ode dne podání výkonu
 - jiný než zvukový záznam - 50 let od vydání či sdělení veřejnosti

- zvukový záznam – 70 let od zveřejnění či sdělení veřejnosti
- zvukové záznamy
 - 50 let po pořízení záznamu
 - 70 let po zveřejnění či sdělení veřejnosti
- filmy
 - 50 let po pořízení/zveřejnění či sdělení veřejnosti
- vysílání
 - 50 let ode dne prvního vysílání

6. Směrnice 2019/790 (autorské právo a práva s ním související na jednotném digitálním trhu)

- předmět ochrany a oblast působnosti (čl. 1)
- výjimky a omezení - 1) vytěžování textů a dat pro účely vědeckého výzkumu, 2) výjimky a omezení pro vytěžování textů a dat, 3) užití děl a jiných předmětů ochrany při digitálních a přeshraničních výukových činnostech, 4) uchovávání kulturního dědictví (čl. 3-7)
- volná díla výtvarného umění (čl. 14)
- ochrana tiskových publikací v souvislosti s užitím online (čl. 15-16)
- užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online (čl. 17)

7. Marrákešská smlouva o usnadnění přístupu k publikovaným dílům nevidomým a zrakově postiženým osobám či osobám s jinými poruchami čtení (2013):

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1563 o přeshraniční výměně formátově přístupných rozmnoženin některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími mezi Unií a třetími zeměmi ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení
- směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1564 o některých povolených způsobech užití některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
- podstata a účel Marrákešské smlouvy a vymezení základních pojmů